

FUNDACJA
nowoczesna
Polska

Warszawa, 10 września 2013

Fundacja Nowoczesna Polska
ul. Marszałkowska 84/92 lik. 125
00-514 Warszawa

Karol Kościński
Dyrektor Departamentu
Własności Intelektualnej i Mediów
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Departament Własności Intelektualnej i Mediów
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

W odpowiedzi na pytania Ministerstwa Fundacja Nowoczesna Polska chciałaby zwrócić uwagę na niewłaściwy sposób prowadzenia konsultacji: Ministerstwo Gospodarki kieruje pytania wyłącznie do przedsiębiorców, zapominając, że skutki regulacji handlowych dotyczą nie tylko tę część społeczeństwa. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego adresuje pytania do organizacji zwyczajowo zainteresowanych konsultacjami związanymi z prawem autorskim czy prawem patentowym, jednak same pytania są sformułowane tak, aby poznać opinię podmiotów zajmujących się zawodowo handlem. Tymczasem podmiotem, który także bierze udział w działalności handlowej są obywatele i skutki dyskutowanych regulacji dotkną także tzw. zwykłych obywateli. Dlatego uwzględnianie ich opinii w trakcie konsultacji uważamy za niezwykle istotne dla ochrony demokracji. Uważamy, że sprawy związane z własnością intelektualną nie powinny być przedmiotem międzynarodowego traktatu handlowego. Obecny, niezwykle restrykcyjny system praw autorskich swą stabilność czerpie z systemu wielu umów międzynarodowych. Akt Paryski Konwencji Berneńskiej, inne traktaty pod agendą WIPO, TRIPS (pod agendą WTO), czy bilateralne umowy handlowe (również te obecnie negocjowane: CETA, TPP) stworzyły gęsta sieć przepisów, które z racji nadrzędności ratyfikowanych umów międzynarodowych nad ustawami stanowią swego rodzaju przyczółek dla niedemokratycznego sposobu stanowienia prawa. To regres demokracji. Obecnie obywatele nie mogą zmienić prawa autorskiego, nie naruszając jednocześnie zobowiązań międzynarodowych podjętych przez rząd swego kraju. Zmiana reguł prawa autorskiego niejednokrotnie wymagałaby wypowiedzenia umowy międzynarodowej, a nie jedynie uchwalenia odpowiedniej ustawy przez reprezentantów obywateli zasiadających w parlamencie. Dlatego próba wpisywania do kolejnego traktatu handlowego zapisów dotyczących tzw. własności intelektualnej uważamy za niewłaściwe, utrudniające demokratyczną kontrolę tworzonego prawa i

FUNDACJA NOWOCZESNA POLSKA

ul. Marszałkowska 84/92 lok. 125
00-514 Warszawa
tel./fax: +48 22 621 30 17
e-mail: fundacja@nowoczesnapolska.org.pl
www.nowoczesnapolska.org.pl

przyszłego dostosowywania go do potrzeb społeczeństwa. Taki traktat będzie kolejnym murem otaczającym ciasno zakres możliwych zmian w przepisach dotyczących praw autorskich.

Polskie społeczeństwo, za którym podażyły również narody innych krajów Europy w roku 2012 zdecydowanie sprzeciwiło się podpisaniu umowy handlowej ACTA. W tej umowie również były przewidziane zapisy dotyczące praw tzw. własności intelektualnej i to właśnie te regulacje były powodem protestów społeczeństwa polskiego.

Istniejący system, jak wskazują dane ekonomiczne publikowane przez Światową Organizację Handlu, służy głównie interesom ekonomicznym Stanów Zjednoczonych. To Stany Zjednoczone jako państwo są globalnym beneficjentem ekonomicznych aspektów systemu praw własności intelektualnej. Dla przykładu wartość eksportu z tytułu tantiem i opłat licencyjnych w 2012 roku w przeliczeniu na obywatela wyniosła w UE - ok. 190 USD, w USA ok. 392 USD, a w Polsce około 0,0058 USD. Polska wyeksportowała licencje i tantiemy za kwotę ponad 67500 razy mniejszą (w przeliczeniu na jednego obywatela) niż Stany Zjednoczone¹. Ta rażąca dysproporcja pokazuje, kto jest beneficjentem obecnego światowego systemu praw autorskich i innych praw tzw. "własności intelektualnej". Dlatego uważamy, że dalsze umacnianie tego systemu jest sprzeczne z polską racją stanu.

27. Czy jesteś usatysfakcjonowany obecnymi warunkami ochrony i egzekwowania praw własności intelektualnej w USA? Jeśli występuje proszę krótko wyjaśnić charakter/zakres problemu związanego z ochroną praw własności intelektualnej?

Fundacja nie jest usatysfakcjonowana ograniczeniami narzuconymi użytkownikowi w ramach amerykańskiego reżymu prawnoautorskiego.

Amerykańskie regulacje prawne pod wieloma względami są bardziej restrykcyjne od polskich. Polski użytkownik w ramach dozwolonego użytku może ściągnąć z internetu (ponieważ bez zezwolenia twórcy wolno nieodpłatnie korzystać z już rozpowszechnionego utworu w zakresie własnego użytku osobistego), skopiować i przekazać kopie utworów osobom pozostającym z nim w stosunku towarzyskim lub członkom rodziny. W Stanach Zjednoczonych istnienie takiego uprawnienia nie jest oczywiste - ocena dopuszczalności zachowania użytkownika jest dokonywana w oparciu o cel, jakim kieruje się użytkownik, a ostateczna decyzja co do legalności tego zachowania należy do sądu.

Wprawdzie, w odróżnieniu od polskiego, system amerykański w ramach doktryny "fair use" pozwala na otwartą listę wyjątków od monopolu autora na zarządzanie używaniem opublikowanych utworów, jednak należy podkreślić, że to na żądanie amerykańskiego przemysłu związanego z prawami autorskimi (głównie za sprawą lobbyngu organizacji skupiających firmy sprzedające nagrania muzyki

¹ Obliczenia na podstawie danych dostępnych na stronach internetowych WTO - http://www.wto.org/english/res_e/statis_e/statis_bis_e.htm?solution=WTO&path=/Dashboards/MAPS&file=Map.wcdf&bookmarkState=

i filmy - RIAA i MPAA), w ostatnich kilkudziesięciu latach zaostrzano i wydłużano okres obowiązywania monopolu prawnoautorskiego (aż do obowiązujących dziś również w Polsce 70 lat po śmierci autora).

Dodatkowym problemem dla obywateli jest fakt, że ze względu na skomplikowane przepisy żaden utwór w Stanach Zjednoczonych nie przejdzie do domeny publicznej aż do 2018.

28. Czy importujesz/eksportujesz prawa na dobrach niematerialnych tzn. licencje/patenty/wzory przemysłowe?

W swojej codziennej działalności Fundacja Nowoczesna Polska korzysta z wolnych licencji udzielonych przez podmioty znajdujące się poza granicami Polski. Nasze komputery pracują wykorzystując system operacyjny Ubuntu na licencji GNU GPL udzielanej przez podmiot mający siedzibę w Wielkiej Brytanii. W codziennej pracy biurowej korzystamy też m. in. z programu Mozilla Thunderbird czy Mozilla Firefox, na które licencje udzielane są przez podmiot zarejestrowany w USA.

Wszystkie te programy rozpowszechniane są na wolnych licencjach, dających możliwość uniknięcia restrykcji narzucanych przez prawo autorskie.

Fundacja w ramach swojej działalności tworzy i pozyskuje dzieła mogące być przedmiotem prawa autorskiego: teksty publicystyczne, materiały filmowe, zdjęcia, kody źródłowe oprogramowania. Wszystkie publikowane w toku działalności Fundacji utwory są przez nią udostępniane na wolnych licencjach wszystkim potencjalnym użytkownikom internetu, na całym świecie.

Liczne dzieła znajdujące się w domenie publicznej Fundacja krytycznie opracowuje, a przypisy do nich publikuje na wolnej licencji. Wiele z programów Fundacji, w ramach których opracowano utwory literackie, było skierowanych specyficznie do Polonii (np.: *Wolne Lektury – klasyka literatury dla Polonii*, *Wolne Lektury dla Polonii*, *Wolne Lektury Na Świecie – Przetłumacz to sobie*), a zatem do osób mieszkających za granicą.

Fundacja pragnie też podkreślić, że w pełni popiera stanowisko wyrażone wspólnie przez Centrum Cyfrowe Projekt: Polska, Internet Society Poland i Fundację Wolnego i Otwartego Oprogramowania opublikowane w internecie pod adresem: <http://www.isoc.org.pl/system/files/stanowisko-ttip-09.09.2013.pdf>.

Z poważaniem,

Fundacja Nowoczesna Polska

FUNDACJA NOWOCZESNA POLSKA